

Sigade Aafrika katku (SAK) uuringud kodu- ja metssigadel

ANALÜÜSIMEETODID

Analüüs	Meetod	Metoodika	Osakond
Viiruse DNA tuvastamine	Real-time PCR	5MA-TJ-47	Molekulaaranalüüs
Viiruse DNA tuvastamine (alternatiivne; kinnitav)	Real-time PCR (UPL)	5MA-TJ-57*	Molekulaaranalüüs
Viiruse vastased antikehad	ELISA (IDEXX)	5DV-TJ-49	Viroloogia-seroloogia
Viiruse vastased antikehad (alternatiivne)	ELISA (IDVET)	5DV-TJ-80	Viroloogia-seroloogia
Viiruse vastased antikehad (kinnitav)	IPT	5DV-TJ-81	Viroloogia-seroloogia
Viiruse vastased antikehad (alternatiivne kinnitav)	IB	5DV-TJ-48	Viroloogia-seroloogia

* meetod akrediteerimata

Analüüsid SAKV täpsemaks iseloomustamiseks

Analüüs	Meetod	Metoodika VTLs	Osakond
Viiruse genoomi iseloomustamine	Sekveneerimine	5MA-TJ-76*	Molekulaaranalüüs / EURL (CISA-INIA)**
Viiruse genoomi iseloomustamine	Real-time PCR	5MA-TJ-83*	Molekulaaranalüüs
Viiruse isoleerimine	Viiruse isoleerimine rakukultuuris	-	EURL (CISA-INIA)**

* meetod akrediteerimata; **allhange

Analüüsid viiruse tuvastamiseks (PCR) teostatakse kõigist uuritavatest maatriksitest nii kodu- kui metssigadel. Kahtluse ja/või ebaselge uurimistulemuse korral teostatakse viiruse tuvastamine vajadusel ka alternatiivse PCR meetodiga. Viiruse vastaste antikehade tuvastamine ELISA meetodil teostatakse kõigist metssigade vereproovidest ning kodusigadel vastavalt kliendi tellimusele. Kui analüüsitulemus ELISA testiga on kahtlane või positiivne teostatakse alati kinnitav analüüs IPT testiga. Viiruse isoleerimist rakukultuuris, viiruse genotüübi määramist ning viiruse genoomi täpsemat iseloomustamist teostatakse vajadusel nt haiguse epidemioloogia selgitamiseks.

ANALÜÜSE TEOSTAV LABORATOORIUM

Kreutzwaldi 30, Tartu

PS! Haigustekitaja võimaliku leviku minimeerimiseks VTL piirkondlikud laboratooriumid SAK proove edasisaatmiseks Tartu laboratooriumisse ei vahenda.

PROOVIDE VÕTMINE, SÄILITAMINE JA SAATMINE

Proovid laboratoorsete uuringute läbiviimiseks võtab veterinaararst, veterinaarjärelevalveametnik või nende poolt volitatud isik, kes tagab proovide nõuetekohase pakkimise ja transpordi laboratooriumisse ning kaaskirja nõuetekohase täitmise.

Proovid elusloomadelt

- Vereproov - punase korgiga seerumkatsutis (ilma lisandita). Proovi kogus vähemal 3 ml.

Proovid surnud loomadelt

- Organmaterjal - põrn, neer, tonsillid (ehk kurgumandlid) ja lümfisõlmed. Suure looma puhul võib tuua pool neeru ja 1/3 põrna. Kui korjus on lagunenu või nimetatud organid puuduvad, siis võetakse uuringuks reieluu, millest laboratoorselt uuritakse luuüdi.

- Vereproov - punase korgiga seerumkatsutis (ilma lisandita).

*PS! Kui farmis on tegemist reaalse SAK kahtlusega, siis võetakse tootmisfarmides proovid **vähemalt viielt** võimalikult värskest surnud või haigustunnustega loomalt. Väikefarmide ja kodumajapidamiste puhul võib proovide arv olla väiksem.*

Proovide pakkimine ja märgistus

- Proov pakitakse lekkekindlalt. Eriti oluline on, et väline pakkematerjal on saastumata ning puhas. Kasutatakse kindlasti mitut kilekotti.
- Iga pakend märgistatakse loetavalt.
- Iga looma proovid pakitakse eraldi kilekottidesse.

Proovide laborisse saatmine ja säilitamine

Proovid saadetakse laboratooriumisse lühima võimaliku aja jooksul. Kui kohene transport ei ole võimalik, siis proove säilitatakse:

- Vereproove +4...+6 °C juures. VEREPROOVE MITTE KÜLMUTADA!
- Organ- ning reieluu proove +4...+6 °C juures või külmutatakse -20 °C juures.

Kaaskiri ja laboratooriumi teavitamine

- Koos prooviga saadetakse laborisse korrektselt täidetud ja piisavat infot sisaldav kaaskiri, mille leiab VTL kodulehelt *tellimuste vormid* alt (metssigade uuringuteks, kodusigade uuringuteks).
- Kaaskirjal peab olema selgelt loetav uuringu põhjus (nt transport, haigestumine, surnud vm). Loomade haigestumise või suremuse puhul peab kaaskirjal olema infot ilmnunud kliiniliste sümptomite, patoloogiliste muutuste ja haigestumise ulatuse kohta.

PS! Juhul, kui tegemist on reaalse haiguskahtlusega kodusigade farmis, siis proovi võtja informeerib laborit proovi(de) saatmisest ja eeldatavast laborisse jõudmise ajast.

ANALÜÜSIDE TEOSTAMISE AEG

Real-time PCR: 1-2 tööpäeva

ELISA: 1-2 tööpäev

IPT: 1-2 tööpäev

IB: 1-2 tööpäev

Viiruse isoleerimine rakukultuuris: 1-2 kuud

Sekvenerimine: 1-2 kuud

ANALÜÜSIMEETODID

Real-time PCR: reaalaaja polümeraasi ahelreaktsioon

ELISA: ensüüm-immuunsorptsioonmeetod

IPT: immuunoperoksüdaastest

IB: immuunoblot test

VI: viiruse isoleerimine rakukultuuris

Sekvenerimine: Sanger sekvenerimine

TÄIENDAV INFO JA KONTAKTID

- Viroloogia-seroloogia osakond. Info telefonil 738 6111 või 50 66 687
- Molekulaaranalüüsi osakond. Info telefoni 738 6121

Koostatud: Imbi Nurmoja

Koostanud: 10.07.2019